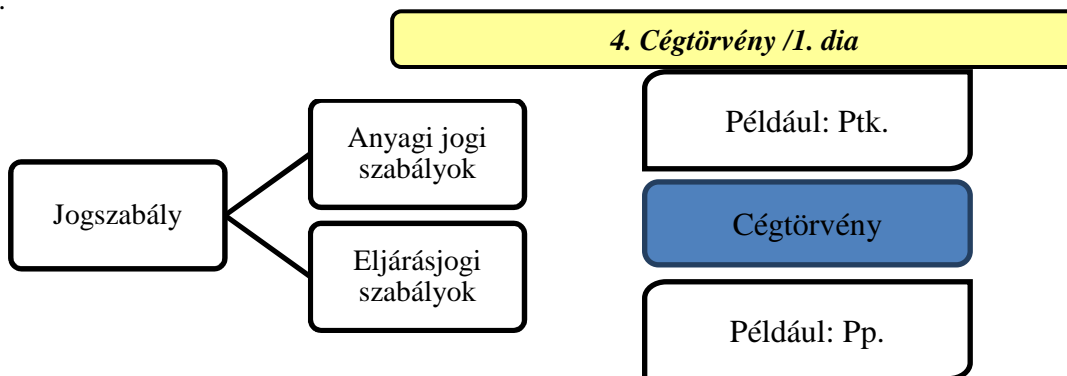

IV. Oktatási blokk

4. A Cégtörvény egyes kérdései (0,5 – 1 * 45 perc)

A 2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról (továbbiakban: Ctv.) a létrehozott jogalanyok közül a cégekre vonatkozó **eljárásokkal összefüggő kérdéseket szabályozza**. Első ránézésre a Ctv. elsősorban olyan szabályokat tartalmaz, amelyeket jogászoknak kell alkalmazni és behatóan ismerni, tekintetbe véve, hogy e jogszabály címe alapján elsősorban eljárásjogi problémákat tartalmaz. Ez azonban nem igaz: a cégtörvény nem pusztán az eljárásokat, a processzusokat rendezi, hanem számos olyan **anyagi jogi kérdést is**, amely kiemelt jelentőséggel bír a gazdasági életben. Jelentős anyagi jogi jellegű szabályok például:

- székhely, telephely, fióktelep;
- képviselő és cégjegyzés;
- nonprofit társaságok;
- végelszámolással kapcsolatos rendelkezések;
- stb.

Az eljárásjogi kérdéseknek – bármennyire is pusztán jogi természetűnek tűnnek elsőre – komoly jelentőségük van a könyvvizsgálói tevékenység során: gondoljunk csak a **dokumentálás** és a **bizonyítékgyűjtés** fázisára! Ezek keretében a könyvvizsgáló a cégeljárásban keletkező dokumentumok tekintélyes részét értékeli, elemzi, illetve azokat bizonyítékként veszi figyelembe.

A cégeljárások tárgyalásakor tisztázni szükséges egy alapfogalmat: a **cég szó jelentését**. A cég olyan jogalany, amely jogalanyiságát a **cégbejegyzéssel** nyeri el és **üzletszerű gazdasági** tevékenységre jön létre. A cég tehát egy tágabb fogalom, mint a gazdasági társaság. Ebben az anyagban azonban a gazdasági társaságoknak minősülő cégekre összpontosítunk¹.

4.1. A cégbejegyzési eljárás, a jogi személy keletkezése

A cégbejegyzési eljárás során az **illetékes bíróság** a törvényszék mellett működő cégbíróság². Az eljárás során a cégbíróság a létrehozott jogalanyt **nyilvántartásba veszi és ezzel elnyeri az jogalanyiságát** [Ptk. 3:4 (4)].

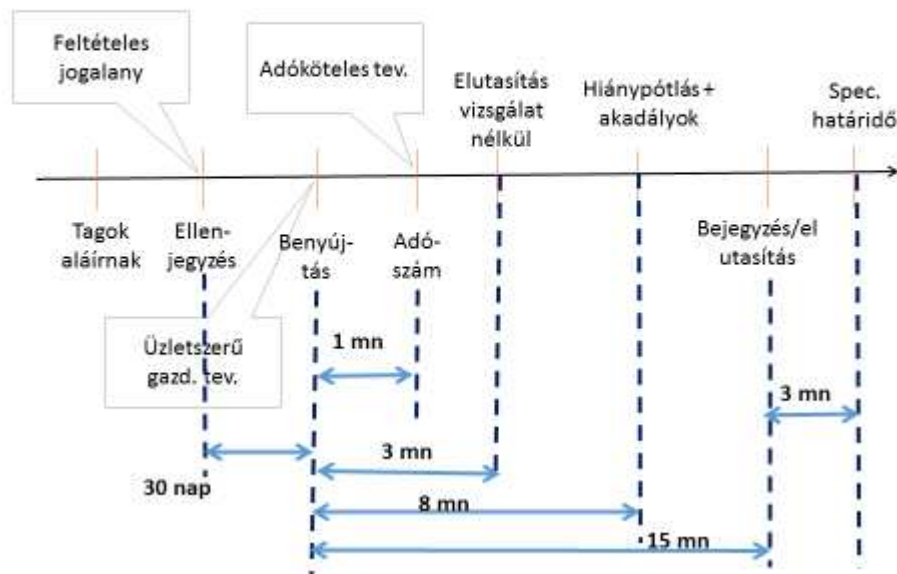
Ehhez a kijelentéshez rögtön kapcsolódik egy lényeges megállapítás: bár általában a jogi személyek a **nyilvántartásba vétellel jönnek létre** (ettől a pillanattól kezdve jogképesek: lehet joguk, kötelezettségük, köthetnek szerződést stb.), a gazdasági társaságok kapcsán az alkalmazandó törvény **kivételt tesz**. A gazdasági társaságok **előtársaságként** is működhetnek (Ptk. 3:101 §]. Az előtársasági időszak **két részre osztható**: a cégbírósági benyújtást megelőző szakaszra és az azt követő szakaszra (amely a bejegyzésig vagy annak „meg nem történtéig” tart). Az előtársasági időszakban a társaság **„feltételelesen létrejött jogalany”**. Ez azt jelenti, hogy a bejegyzési kérelem elbírálásáig úgynevezett függő jogi helyzet áll elő: annak megfelelően alakul a végleges sorsa az egyes ügyleteknek, hogy a társaság bejegyzésére végül sor került-e.

¹ Még akkor is, ha a tárgyalás során a cég szót használjuk.

² A törvényszékek megyénként jöttek létre, illetve a fővárosnak külön törvényszéke van.

4. Cégtörvény /2. dia

A bejegyzéshez kapcsolódó időpontok

Ha a társaságot **bejegyzik**, úgy kell tekinteni, mintha minden szerződést (jognyilatkozatot stb.) a már bejegyzett jogalany kötött volna meg, tehát **visszamenőleges hatállyal** elismerik a jogalany létezését. Ha a bejegyzés nem történik meg, akkor nyilvánvalóan nem lehet egy társasághoz rendelni a jognyilatkozatokat és a szerződéseket – erre az esetre a Ptk. tartalmaz eligazítást¹.

A **függő jogi helyzet** a bejegyzéssel, annak elutasításával vagy a bejegyzési kérelem visszavonásával² ér véget. De **mivel kezdődik?** A jogszabály az előtársasági időszak kezdetének a létesítő okirat (társasági szerződés, alapító okirat, alapszabály) **ellenjegyzését, közokiratba foglalását** tekinti. Ezt tehát azt jelenti, hogy az ügyvéd/jogtanácsos/közjegyző aláírásának a dátuma az irányadó.

Az **ellenjegyzés** szót gyakran használjuk a munkánk során. De mit jelent ez pontosan? Miben különbözik egy egyszerű aláírástól vagy szignótól? A választ az Ügyvédi törvény tartalmazza³ [27. §]. Ennek értelmében az ellenjegyzés során az ügyvéd bizonyítja, hogy...

- az okirat (a szerződés) megfelel a felek akaratának
- az okirat (a szerződés) megfelel a jogszabályoknak (!)
- az iratot az ügyvéd előtt írták alá (vagy ismerték el saját aláírásnak)
- az okirat szerkesztése során közreműködött.

Az ellenjegyzés tehát egyfelől a **személyazonosságot** bizonyítja (amelyet az ügyvéd köteles részletes szabályok szerint ellenőrizni) és a szerződés **jogi tartalmát** is „igazolja”: közbizalmi és tartalmi jellegű szerepe is van. A közjegyző által készített közokiratba foglalásra és a jogtanácsos tevékenységére hasonló szabályok vonatkoznak⁴.

Az ellenjegyzés utáni **első szakaszban** – amely az ellenjegyzéstől a cégbírósi benyújtásig terjed – a társaság **üzletszerű gazdasági tevékenységet nem végezhet**. A cégbíróshoz történő benyújtást követően végezhető üzletszerű gazdasági tevékenység. Ezt a szabályt azonban együtt kell olvasni az adózás rendjéről szóló törvénnyel, amely az adóköteles tevékenység folytatásának feltételként az **adószám megszerzési kötelezettséget** írja elő, mint többletkötelezettséget⁵.

¹ Elsőként a már rendelkezésre bocsátott vagyonból kell rendezni a vállalt kötelezettségeket (függetlenül attól hogy ki bocsátotta azt rendelkezésre), majd az „alapítók” egyetemleges felelőssége áll fenn a ki nem egyenlített kötelezettségekért. Az „alapítók” természetesen belső viszonyuk szerint egymással elszámolnak.

² A bejegyzési kérelmet a cégbíróság döntéséig vissza lehet vonni. Utána már nem. Ekkor a céget már csak végelszámolással (vagy ennek megfelelő eljárással) lehet megszüntetni.

³ 1998. évi XI. tv. az ügyvédekről.

⁴ Lásd: 1991. évi XLI. tv. a közjegyzőkről és 1983. évi 3. tvr a jogtanácsosi tevékenységről

⁵ Art. 16. §

Kétségtelen, hogy az üzletszerű gazdasági és az adóköteles tevékenység szigorúan véve nem ugyanazok fogalmak, azonban gazdasági társaságok kapcsán – vélhetően – a két kör lényegében egybeesik. Ez célszerűen azt jelenti, hogy az cégiratok előterjesztésén túlmenően az adószám megszerzési kötelezettség is terheli a céget, amely vélhetően sokkal „erősebb szűrő”, mint cégiratok törvényességi szempontú vizsgálata (lásd részletesen az adóregisztrációs eljárásnál, 3.1 pont).

Nem egységes annak a megítélése, hogy milyen tevékenységek végezhetők azelőtt, hogy az iratokat a cégbíróság elé terjesztenék. Nyilván ilyenkor még adószáma sem lehet a társaságnak (mivel az adószám iránti kérelmet a cégbíróságon keresztül kell előterjeszteni), így adóköteles tevékenységről szó sem lehet. A legtöbb vélemény abban egységesnek mutatkozik, hogy szerződést kötni, megrendeléseket leadni már lehet, de kereskedni, illetve ténylegesen „vagyonmozgással” járó tevékenységet végezni nem lehet. Az ezt tisztázni kívánó viták az utóbbi években lecsillapodtak, mivel a cégbíróságok viszonylag gyorsan – napokon belül – bejegyezték a cégeket, így igazából gyakorlati gondot a kérdés nem okozott egészen a közelmúltig. A közelmúltban az adóregisztrációs eljárás bevezetésével majd annak kimunkáltabb és gyakori alkalmazásával a probléma újra – igaz kicsit más tartalommal feltöltve – megjelent. Nem az üzletszerű gazdasági tevékenység tartalma a kérdés, hanem az adóköteles tevékenysége. Az adóregisztrációs eljárás lefolytatására gyakorlatilag nincs olyan határideje az adóhatóságnak, amely túllépése „automatikus következménnyel járna” (bármeddig is tart az adószám regisztrációs eljárás, az adószám megállapítása nem történik meg automatizmus alapján. /vö. cégbejegyzés/). Nyugtalanítóan sok olyan esetről számolnak be, ahol ezek az eljárások több mint fél évig elhúzódnak. Ekkor már valós kérdésként merül föl, hogy az adószámmal nem rendelkező cég milyen körben intézkedhet a helyzet végleges tisztázódásáig.

Mi a **könyvvizsgáló** feladata a fent részletezett helyzetekkel kapcsolatosan? Ha az alakuló cégnél rögtön úgy döntenek, hogy könyvvizsgálót bíznak meg (vagy erre a jogszabályok miatt valamiféle kötelezettség van), akkor **figyelemmel kell kísérnie a cégbejegyzés fejleményeit** és akkor, ha bármiféle probléma adódik (adószám megállapítása, cégbíróság által észlelt tények), a könyvvizsgáló – ahogyan azt a standardok is megkövetelik – levonja a következtetéseket, amelyek példálódzó jelleggel a következők lehetnek:

- az **ügyfél kockázatának** újragondolása¹;
- a könyvvizsgálati **program** átalakítása²;
- egyes **bizonyítékok** jelentőségének/megalapozottságának **újraértékelése**³.

A könyvvizsgálónak emellett figyelemmel kell kísérnie azt is, hogy az iratok benyújtása és a cégbejegyzés előtt **„tilalmazott tevékenységek” folytatására sor került-e**, hiszen ha igen, akkor az a jogszabályoknak való meg nem felelést jelenti, amely végső soron akár a jelentésre is hatással lehet⁴.

¹ Lásd ISA 240, ISA 315, ISA 330

² Lásd ISA 330, ISA 320

³ Lásd ISA 500

⁴ Lásd ISA 250

4.2. A cégbejegyzési eljárás lefolytatása, a változásbejegyzés

4. Cégtörvény /3. dia

Eljárásokkal kapcsolatos általános szabályok

- **Eljárás körülményei**
 - Csak **elektronikusan** folyhat az eljárás
 - Bizonyítás: csak **okiratok** (írásbeli)
 - Halasztásnak, szünetelésnek nincs helye ...
 - ... de felfüggesztésnek van!
 - Költségmentesség, befizetés halasztásnak nincs helye
- **Egyéb kulcsfogalmak**
 - tanúsítvány és annak tartalma
 - ellenjegyzés fogalma
 - „JÜB”-ölés jelentése
 - e-akta és annak tartalma.

A cégbejegyzési eljárás során kéri a társaság tagjai azt, hogy az illetékes bíróság vegye a jogi személyt nyilvántartásba, vagyis **létezését államilag is ismerjék el**. A cégbejegyzési és változásbejegyzési eljárás során – garanciális szabályként – megkövetelik a **jogi képviselő** igénybevételét. Ennek elsődleges oka az, hogy bizonyos vizsgálatokat a bíróság helyett e jogi képviselő végez el (pl. személyazonosság, a létesítő okirat elsődleges vizsgálata jogi szempontból).

Számos alkalommal felvetődött a kérdés, hogy vajon miért szükséges – különösen az egyszerűsített eljárásnál (úgynevezett mintás cégek) – a jogi képviselő igénybevétele. Kétségtelen, hogy egyszerűbb esetekben a tagok önállóan is meg tudják határozni a szerződés tartalmát, illetve a minta alapján készülő cégeknél igazán jogi tanácsot igénylő döntési pontok sincsenek. Felhívjuk azonban arra a figyelmet, hogy a jogi képviselőnek egyéb feladatai is vannak a cégalapítás során. A személyazonosság ellenőrzése, egyes döntések dokumentálása és bizonyos iratok megőrzése a közreműködő jogászok feladata. Ezekhez a feladatokhoz speciális jogosultságok¹ és bizonyos kérdések eldöntéséhez speciális szakértelem szükséges.

A cégeljárás elektronikus úton folyik. Az eljárás során költségmentesség, illetve költség- és illeték befizetésének halasztására² nincsen törvényes lehetőség, illetve csak okiratokkal lehet bármit is igazolni.

A cégbejegyzési eljárás két úton folyhat

- rendes eljárás keretében és
- egyszerűsített módon.

A két eljárás közötti különbség annak összetettségében és – ennek következtében – annak gyorsaságában van.

¹ E körben külön megemlíthetjük az szakzsargonban JÜB-ölésként emlegetett műveletet. Ennek során a jogi képviselő – mint független fél – az állami adatbázisból lekéri és ellenőrzi az alapítók (képviselők) személyazonosságát a rendelkezésre bocsátott igazolványok alapján. Így elkerülhető, hogy jogi személyek keletkezzenek fiktív alapítókkal, más személyazonosságának felhasználásával.

² Utóbbiakat úgy is nevezik, hogy költség- és illeték feljegyzési jog. (A hatóság „felírja” a tartozást és a végén a megfelelő személlyel fizeteti meg.) Ez a kedvezmény a cégeljárásból hiányzik.

4.2.1. A rendes eljárás

4. Cégtörvény /4. dia

Rendes eljárásokkal kapcsolatos szabályok

- **Eljárással összefüggő fogalmak**
 - Kérelem hiánypótlás nélküli elutasítása
 - Hiánypótlás
 - Hiánypótlás nem (nem határidőben) teljesítése → elutasítás
- **Eltiltás miatti akadály → azonnali elutasítás az érdemi szakaszban (lásd később)**
- **Eljárási bírság – határidő túllépésre: 50 – 900 eFt.**

A eljárás a kérelem benyújtásával kezdődik el. A kérelemhez **csatolandó dokumentumokat** a Ctv. mellékletei tartalmazzák. A hivatkozott melléklet a csatolandó okmányokat **két fajtára** osztja, azok a dokumentumok:

- amelyek nélkül a kérelmet **minden további vizsgálódás nélkül el kell utasítani** (mérlegelési joga nincs a bíróságnak)¹;
- amelyek hiánya esetén **hiánypótlás** írható elő².

4. Cégtörvény /5. dia

Könyvvizsgálói feladatok (e-akta)

E-akta fogalma és tartalma

E-akta mint a dokumentáció része

E-aktában kapott végzés és csatolmányai

Cégnyomtatvány tartalma és hasznosításának lehetőségei

A kérelmet az eljáró jogász elektronikus formában - úgynevezett **e-aktába** fűzve – terjeszti elő.

Az e-akta egy olyan „csomagolóprogram”, amelybe különböző fájlokat (elsősorban pdf-fé alakítva) helyeznek el³, látják el elektronikus aláírással. Ezeket a fájlokat ingyenesen letölthető programmal bárki meg tudja nyitni, azt tudja olvasni, el tudja menteni, a benne lévő fájlokat ki tudja nyomtatni stb.

A könyvvizsgálati dokumentációnak az e-akta kiváló eleme lehet. Az egyetlen külön figyelmet igénylő pont az, hogy ez az állomány csak elektronikus formában (tehát elmentve) hiteles, kinyomtatva már nem; vagyis azt elektronikus formában (is) meg kell őrizni.

Külön kiemeljük, hogy a benyújtandó kérelem kötelező módon tartalmaz egy formanyomtatványt, amelye a cégjegyzékbe szereplő adatokat és egyéb releváns információkat foglal össze. A nyomtatványon az új adatokat és a változásokat külön jelezni kell. Figyelemmel a fájl tartalmára és szerkezetére különösen alkalmas arra, hogy a cég „törzsadatait” – könyvvizsgálatunk során – ezzel is alátámasszuk (elhelyezzük az „állandó dokumentumok” között)⁴.

¹ A Ctv. 1. melléklet tartalmazza.

² A Ctv. 2. melléklet foglalja össze.

³ Az ilyen fájlok kiterjesztése es3.

⁴ A fájl xml formátumban áll rendelkezésre, azonban a legtöbb szövegszerkesztő felismeri azt és le tudja tölteni a hozzá tartozó dekódoló fájlt, melynek következtében az közvetlenül olvasható/szerkeszthető formában is rendelkezésünkre áll.

A kérelem benyújtására a jogi képviselőnek **30 napja van a létesítő okirat aláírásától, illetve az elfogadásától számítva**¹. Amennyiben ezt a határidőt túllépik, akkor az bírsággal jár (50 eFt – 900 eFt)².

Mivel a cégeljárás megindítására szabott határidő bőséges, egy ilyen bírság esetén álláspontunk szerint vizsgálni kell, hogy mi volt a késedelem oka, illetve miként történt meg a szóban forgó iratok „dátumozása”. Bár maga a bírság számviteli elszámolása és a beszámolóban való megjelenése nem hordoz különösebb számviteli és könyvvizsgálati kockázatot, az okok feltárása és megértése az ügyféllel kapcsolatos kockázatokról alkotott véleményünkhöz azonban bizonyosan fontos információkat „tesz hozzá”.

A cégbírság a kérelem beérkezését követően **közlí az érintett hatóságokkal, szervekkel** (NAV, KSH) a létrehozandó cég adatait. Az adóhatóság – az adattovábbítást követően – **egy munkanapon belül** jelzi a cégbíróságnak a cég adószámát. Ha ez a jelzés elmarad a cégbíróság az eljárást felfüggeszti (a bejegyzendő cég adatai nyilvános adatként nem érhetőek el) és vár, amíg az adóhatóság nem hoz végleges döntést az adószám megállapításáról vagy annak megtagadásáról³.

Ha az adószámot az adóhatóság megállapította az eljáró bíróság **tanúsítványt** bocsát ki, amely az eljárás megkezdését igazolja és tartalmazza a

- cégjegyzékszámát;
- statisztikai számjelét és az;
- adószámát
- a bejegyezni kívánt cég elnevezését;
- cégformáját és;
- székhelyét.

Ezek az adatok már **nyilvánosak**.

A tanúsítvány az eljárás megindításának az igazolásán túlmenően annak a bizonyítására is szolgál, hogy a cég az **üzletszerű gazdasági tevékenységét megkezdheti** (illetve az adószám birtokában az adóköteles tevékenység is megkezdhető).

A **cégbíróságra vonatkozó határidők a benyújtástól számítandók**, azzal, hogy ha az adóhatóság az adószámot egy munkanapon belül nem közölte a cégbírósággal, akkor a határidő számítás az adószám közlésétől indul.

A cégbíróság a **bejegyzési kérelmet két lépcsőben vizsgálja** meg. Az első lépcsőben (legkésőbb három munkanapon belül) **formai vizsgálatot** hajt végre. Ebben vizsgálja, hogy

- minden kötelező melléklet benyújtásra került-e;
- illeték és költségterítés megfizetésre került-e.

Amennyiben ezek valamelyike **hiányzik**, a cég bejegyzését hiánypótlás elrendelése nélkül **elutasítja**. Ezt legkésőbb a beérkezést követő harmadik nap végéig teheti meg a bíróság. Ezt követően – akár a fenti hiányok mellett is – hiánypótlás keretében bekérheti a fenti dokumentumokat.

Érdemes tisztázni, hogy mit jelent a kérelem hiánypótlás nélküli elutasítása. Ezt a jogintézményt akkor alkalmazzák, amikor a kérelem olyan súlyos hibában szenved, hogy annak korrigálására, javítgatására nem kívánnak vállalkozni a bíróságok, tekintetbe véve, hogy jogi képviselőt kötelező volt igénybe venni. Ebben a helyzetben tehát további vizsgálódás nélkül nem mond a cégbíróság a bejegyzésre.

Ha a fenti **elutasítás megtörtént**, akkor **nyolc napon belül**⁴ lehetősége van a jogi képviselőnek **ismét benyújtani** a kérelmet – természetesen a hibát kijavítva. Ha megfelel a kérelem a formai követelményeknek, akkor a bíróság az elutasító döntést hatályon kívül helyezi, és az eljárást folytatja (bejegyzí a céget vagy kéri a hiányok pótlását). Ekkor nem kell újra illetéket és költségterítést fizetni, illetve a korábbi iratok felhasználhatók.

¹ Tehát itt nem az ellenjegyzés dátuma az irányadó.

² A jogszabály kijelentő módban fogalmaz a bírság kiszabásáról, tehát a bíróságnak – az összeg megállapításán túlmenően – mérlegelési joga nincs. A bírságot ki kell szabnia.

³ Az adóregisztrációs eljárást lásd az Art-ről szóló fejezetben. Már itt is megjegyezzük, hogy nincs olyan határidő, amely után az adószám automatikusan létrejön. Így az eljárásnak abszolút vége sincsen.

⁴ Érdemes észrevenni, hogy a Ctv. a határidők tekintetében meglehetősen „sokszínű”. Hol (naptári) nap szerepel, hol munkanap ...

Az első három munkanapos időszak után kezdődik az **érdemi vizsgálat**, amely két nagy téma köré szerveződik.

Elsőként a nyolcadik munkanap végéig (a kérelem érkezésétől) megvizsgálják, hogy az egyéb (azonnali elutasítással nem járó) iratok rendelkezésre állnak-e, azok a jogszabályoknak megfelelnek-e. A **hiánypótlásra** felhívó végzést a **nyolcadik munkanap végéig** ki kell adni¹. A hiányok pótlására **egyetlen alkalommal** van lehetőség és a határidő nem lehet hosszabb, mint harminc nap. A hiánypótlás alatt a bíróság ügyintézési ideje „nem telik”. A **hiánypótlás nem teljesítése a cég bejegyzésének az elutasításával jár**. Ugyan az elutasító végzés ellen van helye fellebbezésnek, de ott csak a döntést lehet vitatni, az iratokat már nem lehet pótolni.

Az érdemi vizsgálat szakaszában **keresőprogramokkal megvizsgálják**, hogy a vezető tisztségviselők, illetve a tulajdonosok között nincs-e olyan, akiket jogerősen **eltiltottak** e szerepkörtől². Amennyiben **ilyet talál**nak, akkor cég bejegyzését hiánypótlási eljárás lefolytatása nélkül (legkésőbb a nyolcadik munkanapon) **elutasítják**³.

A **cégbíróságnak** – a hiánypótlásra nyitva álló időt és az adóregisztrációs eljárás miatt felfüggesztést nem számolva – **tizenöt munkanapon belül döntenie kell** (bejegyezni vagy elutasítani). E rövid és „kérlelhetetlen” határidőre azért van szükség, hogy a függő jogi helyzet – van-e egyáltalán cég – a lehető legrövidebb ideig tartson. Ha a tizenöt munkanap eredménytelenül telik el, akkor **további három munkanapja van a cégbíróság vezetőjének**, hogy intézkedjen. Ekkor azonban már hiánypótlásnak nincs helye (csak döntésnek). Ha ez a határidő is eredménytelen, akkor a törvény erejénél fogja a kérelemben foglalt adatok alapján a jogi személy létrejön. Ekkor a cégbíróság a „bejegyződést” végzésben – alkalomadtán⁴ – megállapítja.

Megjegyezzük, hogy akár a teljesen jogszabályellenes tartalommal előterjesztett cégek is bejegyződhetnek így. Ilyenkor a cégbíróságnak törvényességi felügyeleti eljárásban van arra lehetősége, hogy a törvényes működést helyreállítsa⁵.

4.2.2. A változásbejegyzés

4. Cégtörvény /6. dia

Változásbejegyzési eljárás

- **Esetkörök**
 - a társasági szerződés BÁRMIBEN változik
 - a cégjegyzék bármely adata változik
- **Eljárás: mint a bejegyzés (értelemszerűen), de...**
 - határidő: a változást követő 30 nap;
 - hiánypótlásnál 45 napot is lehet adni az Nyrt-nek;
 - eltiltást IS vizsgálni kell
- **Változásbejegyzéshez kapcsolódó dokumentumok:**
 - módosító okirat (szerződés, szervi határozat, ...)
 - egységes szerkezetű okirat (!)
- **Kivételek (tevékenységi kör, bankszámlaszám)**

Ha a már bejegyzett cég adataiban bármilyen változás áll elő (amely akár a cégjegyzék adatát, akár csak a létesítő okiratot érinti) változásbejegyzési eljárást kell lefolytatni.

¹ Ezután már hatályosan nem lehet hiányt pótolgatni, csak bejegyezni vagy elutasítani.

² Az eltiltási esetköröket lásd a 2.3 pontban!

³ Ugyan e végzés ellen fellebbezésnek helye van a cégeljárás keretein belül, azonban ha a személyazonossága a bejegyeztetni kértnek és az eltiltottnak megegyezik, nem lehet mit tenni. A cégeljárás a jogerős eltiltást orvosolni nem tudja.

⁴ Itt már újabb határidő nincs.

⁵ Pontosabban létrehozza.

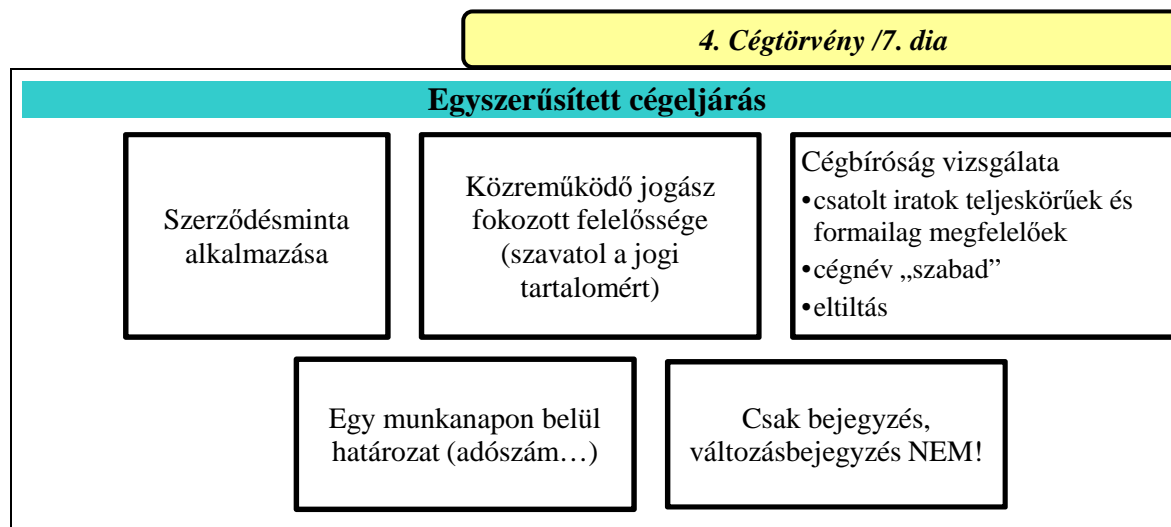
A változásbejegyzési eljárás esetében a **cég bejegyzésére vonatkozó eljárás szabályait kell értelemszerűen alkalmazni**, a következő eltérésekkel/módosításokkal:

- a benyújtásra vonatkozó határidő a **változást követő harmincadik nap** (amelynek elmulasztása szintén bírsággal jár);
- az **Nyrt-k részére 45 napos hiánypótlási határidőt** is meg lehet szabni, a szokásos 30 nappal ellentétben;
- amennyiben **korábbi tag szerez további részesedést**, a cégbíróság vizsgálja, hogy nem áll-e elő olyan helyzet, amelytől korábban jogerősen a szóban forgó tagot eltiltották (többséget szerez).

Amennyiben a létesítő okiratot módosítják, vagy az módosul, változásbejegyzési eljárás keretében be kell jelenteni a cégbíróságnak. Ez a kötelezettség **akkor is fennáll, ha a létesítő okiratnak olyan rendelkezése változik, amely a cégjegyzék adatait nem érinti**¹. A módosítás történhet szerződéssel vagy a legfőbb szerv határozata útján is. A módosítást **megalapozó okiratot** (vagy az arról készült jegyzőkönyvet) az **egységes szerkezetbe foglalt társasági szerződéssel együtt** meg kell küldeni a nyilvántartó bíróságnak bejegyzés végett.

Nem szükséges benyújtani változásbejegyzésre irányuló kérelmet, ha a cégnek az adószáma, statisztikai számjele változik vagy bankszámladatait érinti a módosulás. Ezeket az adott hatóság/pénzünet automatikusan küldi meg bíróságnak és bejegyzésük automatikus. Ugyanez igaz a **tevékenységi körök** módosítására is, azzal az eltéréssel, hogy azt a cég (vagy képviselője/meghatalmazottja²) az adóhatóságnak jelenti be változásként és e változásról az adóhatóság értesíti a cégbíróságot, mely értesítéssel a változás bejegyződik és közzétételre is kerül. Az ilyen „önműködő” eljárások nem járnak illetékfizetési vagy költségterítés fizetési kötelezettséggel.

4.2.3. Az egyszerűsített cégeljárás

A cégbejegyzési eljárás lefolytatható egyszerűsített módon is. Ennek előfeltétele, hogy a gazdasági társaság tagjai **olyan létesítő okiratot fogadjanak el**, amelyet a Ctv-hez kapcsolódó rendelet tartalmaz (úgynevezett **szerződésminta**)³.

A cégtörvényhez egy – meglepően lényeges tartalommal bíró – miniszteri rendelet (úgynevezett végrehajtási rendelet) is tartozik. Ez az előbb hivatkozott 21/2006. (V. 18.) számú, amely a cégjegyzéssel kapcsolatos **technikai tudnivalókat** és a feltüntetendő **adatokat** tartalmazza, illetve ide kerültek át az egyszerűsített eljárás alapját képező **szerződésminták**, amelyek korábban a Ctv-ben voltak. Emellett számos egyéb miniszteri rendelet is napvilágot látott, amelyek szintén hasznos – elsősorban technikai – információkat tartalmaznak.

¹ A cégbíróság ekkor is vizsgálja, hogy az új okirat megfelel-e a szabályoknak.

² Aki praktikusán általában a könyvelő.

³ 21/2006. (V.18.) IM rendelet a cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről

A könyvvizsgálók számára releváns rendeletek a már említett Vhr-en kívül a következők:

- 22/2006. (V.18) IM rendelet – a Céglözlönyben megjelenő közlemények közzétételéről és költségtérítéséről;
- 24/2006. (V.18) IM rendelet – az elektronikus cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről¹.

Az egyszerűsített eljárás lényege a **gyorsaság**. Ebben a helyzetben a bejegyzési kérelemhez csatolandó okiratok listája némiképp eltér a normál eljárásétól². Az egyszerűsített eljárás során a **jogi képviselő** a csatolt iratok tartalmát megvizsgálja és azok **jogi tartalmáért szavatosságot vállal** (ez a szavatosság a törvényszerűsége terjed ki) és erről külön nyilatkozik is³.

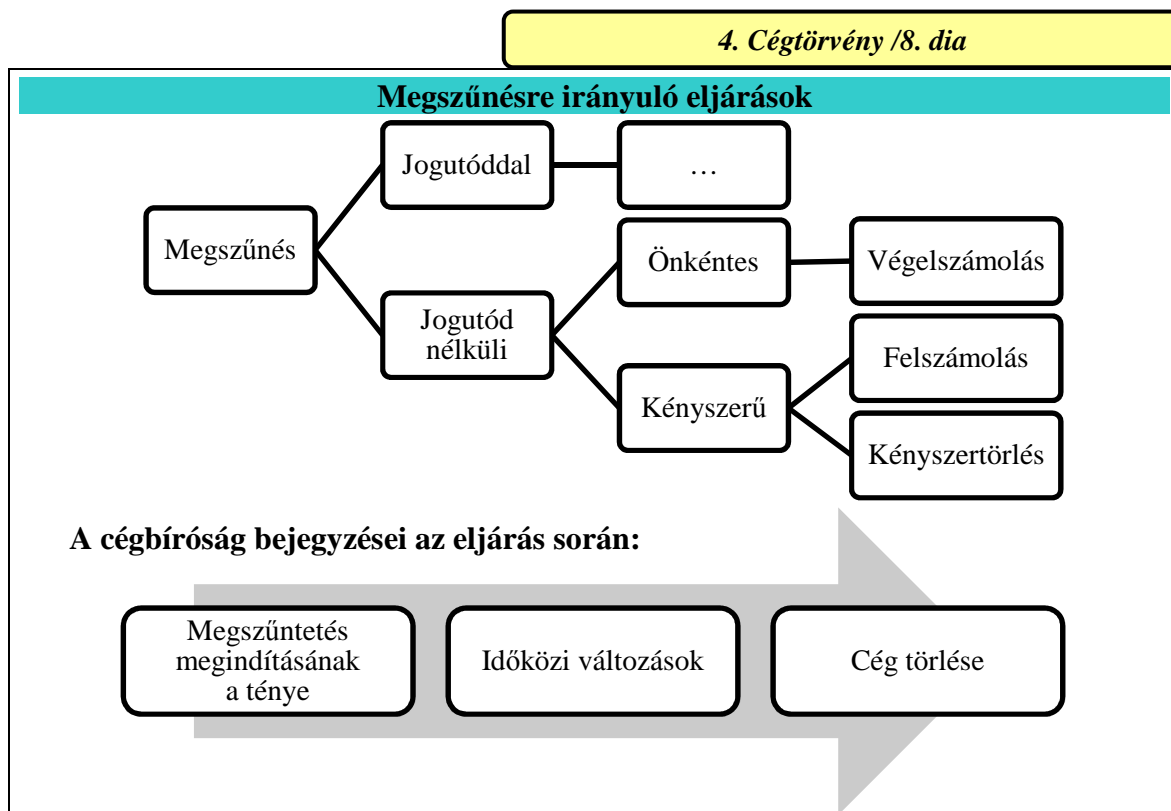
A cégbíróság a kérelemről **egy munkanapon belül köteles határozni**. Ebben az eljárásban **hiánypótlásnak nincs helye**. Az egy munkanapos határidő az adóhatóság adószámáról való értesítésétől kezdődik. Az eljárás során csak a következő vizsgálatokat végzi el a cégbíróság:

- megfelelő-e a csatolt iratok, meghatalmazások formailag;
- a cégnév jogszerűen választható-e;
- nincs-e valamely tag vagy vezető tisztségviselő eltiltva;

Az egy munkanapos határidő eredménytelen eltelte után a cégbíróság vezetője további egy napon belül intézkedhet az elbírálásról. Ha ez nem történik meg, akkor a cég automatikusan – az előszerkesztett tartalom szerint – bejegyződik.

Változásbejegyzési eljárásra egyszerűsített módon már nincsen lehetőség, azt mindenképpen a normál eljárás keretein belül kell megejteni.

4.3. A cég megszüntetésére vonatkozó eljárások

¹ Kicsit eldugva, ebben a rendeletben szerepel a kényszerszürlési eljárás során lefolytatott vagyonfelméréssel kapcsolatos szabályozás is.

² A listát lásd: Ctv. 3. melléklete.

³ Ha később észlelik, hogy a benyújtott iratok súlyos hibában szenvedtek, a jogi képviselőt a cégbíróság megbünteti.

A cég megszűntetése két módon történhet:

- jogutóddal, vagy
- jogutód nélkül.

Bár a megszűntetésre vonatkozó eljárások mind **változásbejelentéssel kezdődnek** (illetve a változás hivatalból való tudomásulvételével), az egyes esetkörök között jelentős különbségek vannak, abban is, hogy bizonyos helyzetekben igen súlyos és hosszan tartó szankciókkal számolhatnak a jogi személyben tagként vagy vezető tisztségviselőként résztvevők (eltiltás).

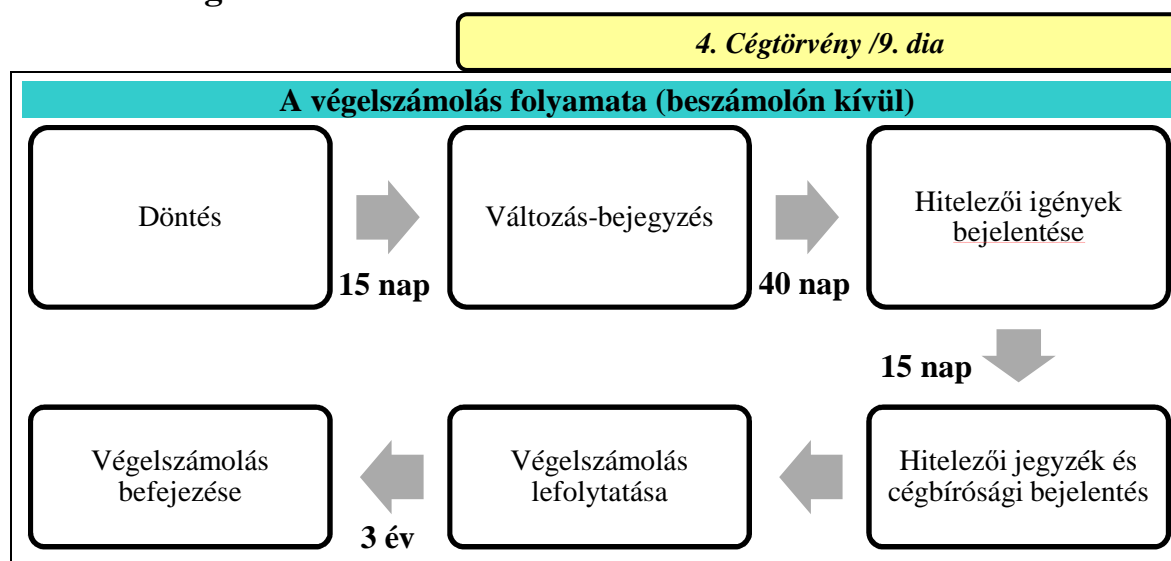
4.3.1. A jogutód nélküli megszűntetés

A jogutód nélküli megszűnések esetén a jogi személy akként kerül törlésre az eljárás végén, hogy a jogokat és a kötelezettségeket egy másik jogi személy nem „viszi tovább”. A jogutód nélküli megszűnésre vonatkozó eljárások **két nagyobb csoportra bonthatók**:

- **önkéntes** megszűnések (végelszámolás¹);
- **kényszer** megszűnések (felszámolás, kényszerszürtölés).

A jogutód nélküli megszűnés **két (eljárás) lépcsőben** folyhat. Elsőként a megszűntetésre vonatkozó adat (a megszűnés megindításának a ténye) bejegyzésére kerül sor. Ezt a végelszámolásnál maga a cég jelenti be, míg a felszámolásnál és a kényszerszürtölésnél a tény hivatalból a cégbíróság jegyzi be valamely hatóság/bíróság döntésére és megkeresésére. A második lépés (a tényleges megszűnés megállapítása) a cég törlése lesz az eljárás legvégén.

4.3.1.1. A végelszámolás

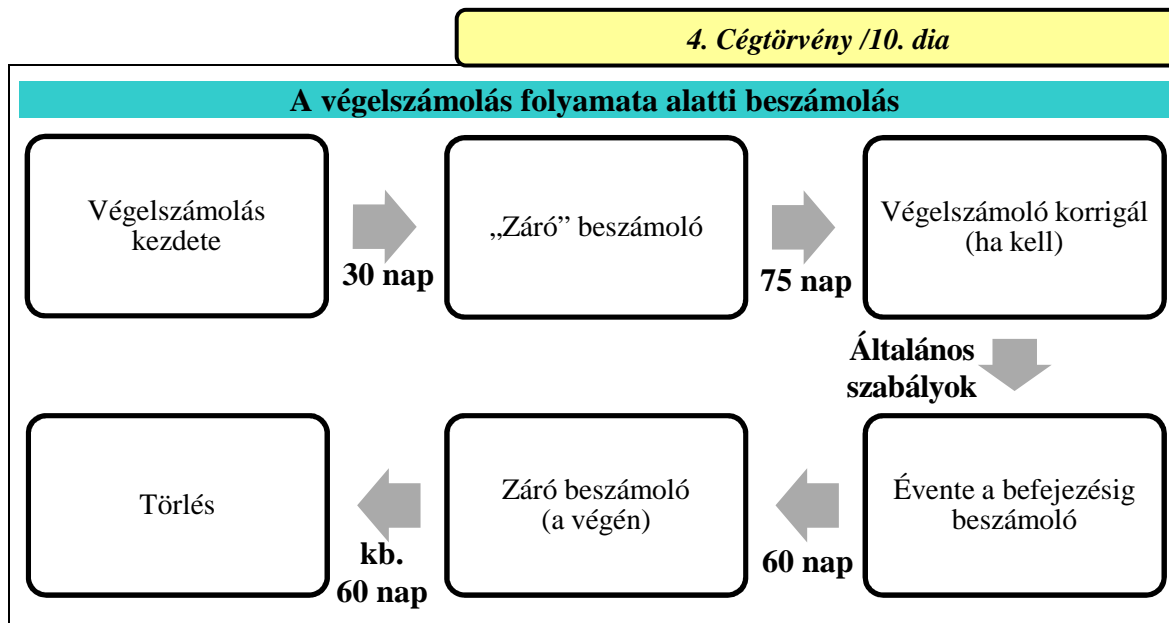
Végelszámolás esetén **tizenöt napon belül kell a cégbírósággal közölni a döntést**, amely a változás bejegyzéséről döntést hoz és ez a Céglőnyben megjelenik. További – nem szigorúan eljárásjogi – határidők a végelszámolás folyamatában a következők:

- a közzétételt követő **negyven napon belül a hitelezők bejelentik az igényeiket** a végelszámolónak (akkor is, ha ezt már korábban megtették vagy eljárás van ehhez kapcsolódóan folyamatban);
- a fenti igénybejelentési határidőt követő **tizenöt napon belül a végelszámoló jegyzéket készít** a követelésekről (amelyben feltünteti az elismert és a vitatott igényeket elkülönítetten) és ezt a jegyzéket a cégbíróságnak megküldik – aki azt az iratok között elhelyezi²...
- és ugyanakkor a **vitatott** minősítést kapott követelések jogosultjait e minősítésről **értesíti**;

¹ Tekintettel az új Ptk-ban szereplő magasabb tőkekövetelményekre, várhatóan ezeknek az eljárásoknak a száma továbbra is növekedni fog.

² Ebben a helyzetben nyilvános közlemény nem jelenik meg.

- a végelszámolást kezdetének napját megelőző nappal a **korábbi ügyvezetés beszámolót készít** (erre **harminc napja** {!} van), amelyet aláír, ha szükséges auditáltat, a legfőbb szervvel elfogadtat és közzétesz, mint záró beszámolót (az adóbevallásokkal együtt);
- további hetvenöt napon belül – de a követelések jegyzékének összeállítását követően – a **végelszámoló** az ügyvezetés mérlegét szükség szerint **korrigálja** és megállapítja a vagyont (korrigált nyitómérleget készít) és azt, hogy **fennállnak-e végelszámolás lefolytatásának feltételei** (elegendő-e erre a vagyon) – eddig az időpontig kifizetéseket (a törvényben nevesített szűk körön kívül) nem teljesíthet;
- ezután **évente** – a végelszámolás kezdetétől számítva – **beszámolót készít**;
- a végelszámolást **három éven belül befejezi**, ellenkező esetben a kénysztörlesztés megindul (kivéve, ha hosszabbítást kért és kapott¹).

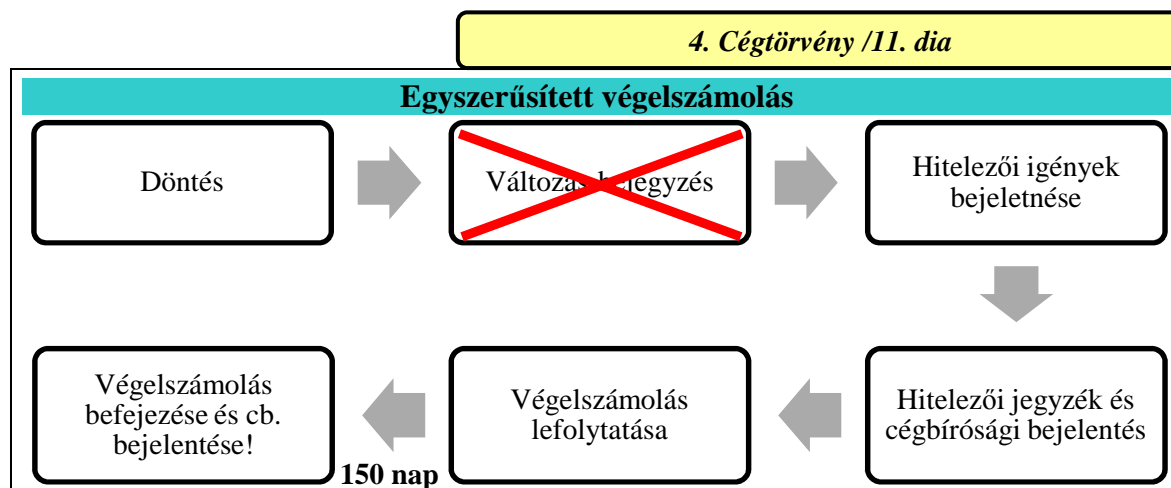
A **kkt., bt. és az egyéni cég** lefolytathatja a végelszámolását **egyszerűsített úton** is. Ez azt jelenti, hogy a végelszámolás megkezdését – a cégbíróóság „kikerülésével” – a végelszámoló a cégközlönyben közvetlenül teszi közvé. Az **egyszerűsített eljárást 150 napon belül be kell fejezni** (ideértve a beszámoló elkészítését, a jegyzék összeállítását, a beszámoló korrigálását és a kötelezettségek teljesítését is). Az ilyen módon lefolytatott végelszámolás végével jelenti be a cégbíróóságnak a végelszámolást – pontosabban azt, hogy azon a kkt., bt. vagy ec. túl van – és kéri a cég törlését annak feltüntetésével, hogy a végelszámolás egyszerűsített úton folyt. Ha a végelszámolás közben vita merül föl vagy látható, hogy az 150 napon belül nem fejezhető be, akkor át kell térni a normál szabályok szerinti végelszámolásra.

A végelszámolás végével a következő cselekmények végrehajtása szükséges, illetve a következő határidőknek kell megfelelni:

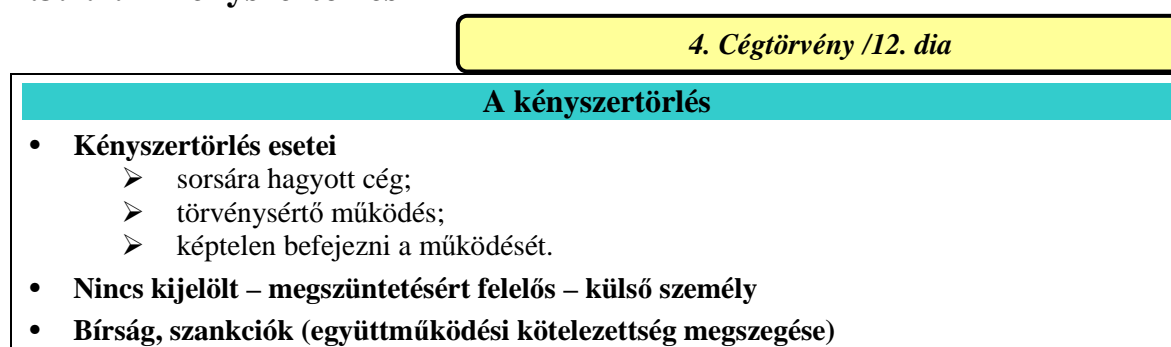
- a számviteli beszámolót a gazdálkodó törlésére (lásd cég törlésére irányuló kérelemnél részletesen) irányuló kérelem benyújtásával egyidejűleg, de legkésőbb a beszámoló mérlegfordulónapját követő 60 napon belül letétbe kell helyezni és közzé kell tenni;
- záró adóbevallásokat is a fenti határidőben kell benyújtani;
- az adóhatóságnak a végelszámolást lezáró adóbevallások kézhezvételétől számított hatvan (egyszerűsített végelszámolás esetén negyvenöt) napon belül kell befejezni az ellenőrzést.

Ezek után kerülhet sor a cég törlésére.

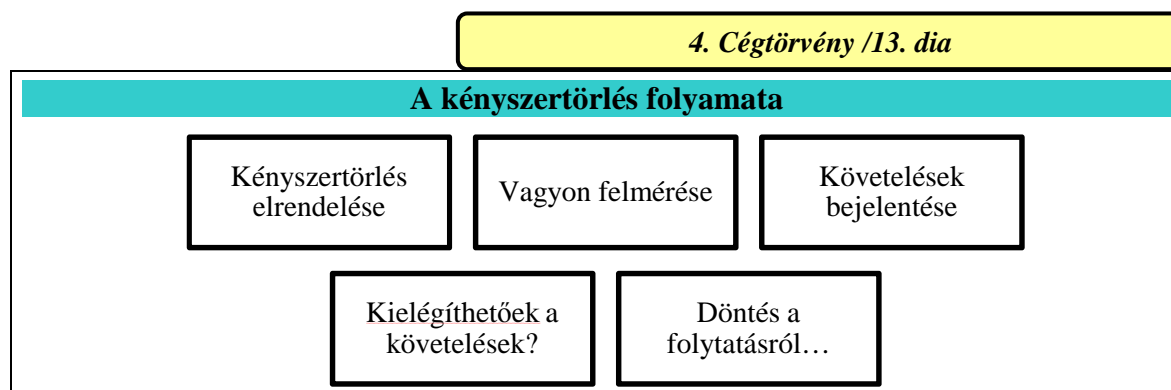
¹ Haladék akkor adható, ha a végelszámolás elhúzódása bírósági vagy hatósági eljárás elhúzódása miatt következett be. Lásd részletesen: BDT 2015.3351-es döntést.

4.3.1.2. A kénysztörölés

A cég megszüntetésének további módja a kénysztörölés. A kénysztörölésnek akkor van helye, ha egy olyan jogi személlyel áll szemben a cégbíróság, amelyet **sorsára hagytak**, a működése **törvénysértő** vagy **képtelen a rendes mederben befejezni a működését**. A kénysztörölés elrendelése után – kevés kivételtől eltekintve – az eljárás nem szüntethető meg, azt mindenképp végig kell vinni, ami a cég megszűnésével végződik. A kénysztörölés sajátossága, hogy fő szabály szerint **nem kerül külső fél kirendelésre** (vö. felszámolás), hanem a cég aktuális vezető tisztségviselői (és tagjai) kötelesek a kénysztörölés során közreműködni. Ezt az együttműködést különféle kiáltásba helyezett szankciók serkentik.

A kénysztörölés elrendelése után a **cégbíróság a cég vagyonát felméri**. Ennek során

- felhívja a hitelezőket a **követeléseik bejelentésére**;
- a különféle folyamatban lévő **eljárások** feltárására;
- felméri, hogy milyen, a cég birtokában lévő **vagyontárgyra** tart más igényt, illetve milyen olyan vagyontárgyak vannak más birtokában, amelyre a cég tarthat igényt;

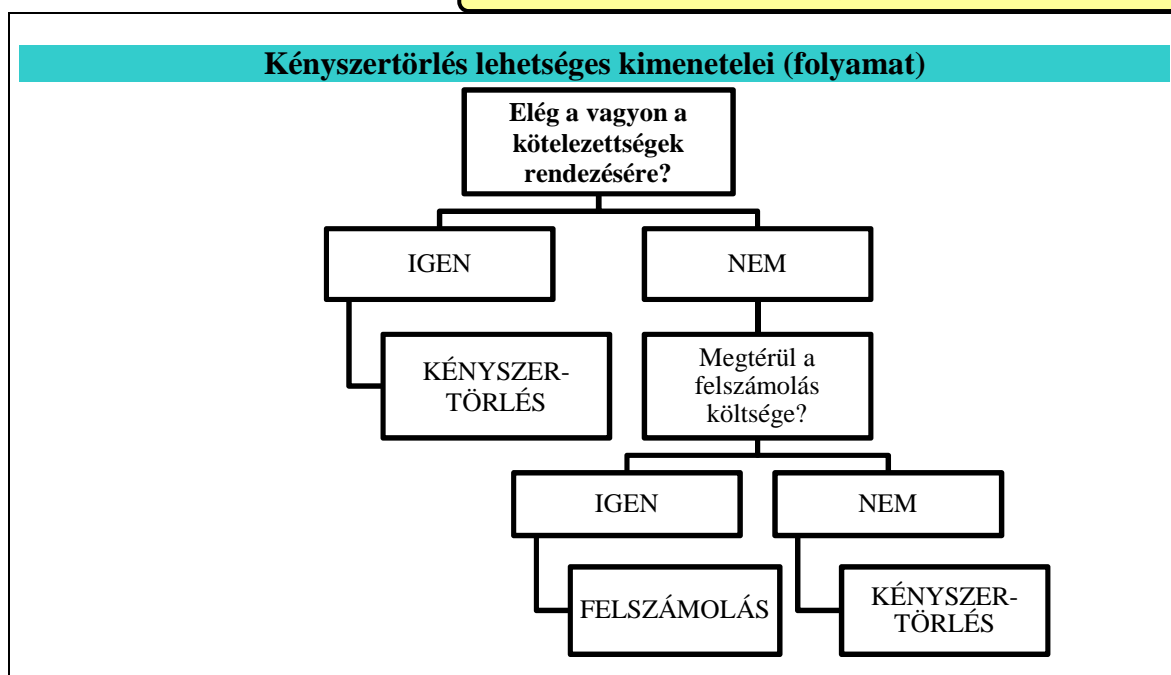
- felméri a **munkabértartozással** kapcsolatos helyzetet és
- kéri annak bejelentését, ha valakinek tudomása van arról, hogy a kénysztörölési eljárás közzétételének napját megelőző évben a **cég vagyonában milyen változás következett be**¹.

Ezt követően a bíróság **számbaveszi a vagyont**:

- a vezető tisztségviselő elkészíti a cég **beszámolóját**, amelyet közzétesz és letétbe helyez, ha kell könyvvizsgáltat²;
- megkeresi a **közhiteles nyilvántartásokat**³, ahol tudakozik a cég vagyonáról;
- megkeresi a **pénzforgalmi szolgáltatókat, befektetési vállalkozásokat** hasonló okból;
- áttekinti a beérkezett **bejelentéseket** (követelések);
- majd a fenti vagyonhoz szükség esetén **értéket rendel**.

Ezt követően megtörténik az esetleges vagyon felosztása és a cég törlése.

4. Cégtörvény /14. dia

Ha úgy tűnik, hogy a cégnek **nincs elég vagyona** arra, hogy a követeléseket (igényeket) rendezzék, **de a felszámolás költsége megtérül**, akkor a kénysztörölés befejeződik és **felszámolási eljárást kell indítani**.

Külön is felhívjuk a figyelmet: a kénysztörölés nem alkalmas arra, hogy a fizetéseképtelen cég végső sorsát rendezzék. Ez az eljárás a cég működésének a viszonylag gyors és hatékony megszüntetésére szolgál. Amennyiben fizetéseképtelenség derül ki a jogi személyről, akkor azt felszámolási eljárás keretében kell rendezni. Ez alól egyetlen kivétel van: ha követelést vagy egyéb igényt jelentenek be a kénysztörölés alá vont céggel szemben és a cégbíróság azt állapítja meg, hogy az vagyontalan és még az eljárás költségeit sem lehet fedezni. Ekkor a kénysztörölési eljárás folytatódik és a cégbíróság annak befejezésekor szankcionál.

Az eljárás vázának áttekintése után két mozzanatot érdemes külön is szemügyre venni: az eljárás megindítását és az eljárás befejezését (pontosabban az azzal megjelenő szankciókat¹).

¹ Megjegyezzük, hogy ez a kitétel igen nehezen értelmezhető. A vagyonváltozás szó szerint értelmezve lényegében minden egyes gazdasági esemény sajátossága. Valószínűleg itt a fedezetelvonó, csalárd vagy „speciális” ügyletekre kívánt utalni – sikertelenül – a jogalkotó. Egyébként ez a bejelentés teljesíthetetlen (vagy értelmetlen).

² Ezt a beszámolót a cég tagjainak nem kell elfogadnia.

³ Pl. Földhivatal, gépjárművek nyilvántartása stb.

4. Cégtörvény /15. dia

Kénysztörölést a **törvény által meghatározott esetekben lehet csak elrendelni**². Ez akkor történhet meg, ha

- a céget **megszűntnek nyilvánították**;
- három éven belül nem sikerült a **végelszámolását** befejezni (nem nyújtották be a cég törlése iránti kérelmet);
- az **egyszerűsített végelszámolás** feltételei nem állnak fenn és a cég **mégsem tér át** normál szabályok szerinti végelszámolásra;
- a cég **jogutód nélküli megszűnését eredményező ok következett be** és végelszámolást nem lehet lefolytatni.

A második és harmadik esetkör tartalma kézenfekvő, a negyedik esetkörre pedig jogszabály konkrét utasítása alapján kerül sor. Az első esetkör tartalma – különösen a következményei miatt – kulcsfontosságú.

A cég **megszűntté nyilvánítására törvényességi felügyeleti** eljárás keretében van mód. Ez azt jelenti, hogy a cégbíróság a cég életébe kívülről beavatkozik, mert ...

- a cégjegyzékbe bejegyzett adat vagy a létesítő okirat **törvénysértő** illetve nem valós adatot tartalmaz;
- a cég **nem tartja be a rá vonatkozó jogszabályi** rendelkezéseket, vagy
- a **saját létesítő okiratában foglaltakat, vagy**
- **törvény külön előírja ezt.**

A **felügyeleti eljárás** indulhat kérelemre³, de megindulhat hivatalból is. A kérelmet az okot adó körülményről való tudomásszerzéstől számított **harminc napon belül** kell előterjeszteni, de legkésőbb a körülmény bekövetkezésétől számolt egy éven belül, azzal, hogy ha körülmény fennáll, addig a kérés előterjeszthető⁴.

Az eljárás első lépése az, hogy **nyilatkoztatják a céget, hogy elismeri-e a** felhozott „vádakat” és ha igen, akkor egyidejűleg felhívják, hogy a jogsértő állapotot szüntessék meg. Ha ez megtörténik, akkor az eljárás itt véget ér vagy a cégbíróság a cég nyilatkozata alapján azt állapítja meg, hogy a cég működése törvényes.

Amennyiben az eljárás a fenti okok miatt nem szűnik meg, úgy a bíróság a következő **intézkedéseket** hozhatja:

- ha a vezető tisztségviselő adott okot a törvényességi felügyeleti eljárásra, megbírságolja őt, mely bírság mértéke legalább 100 eFt és legfeljebb 100 000 eFt (!)⁵;
- megsemmisíti a cég határozatát, és ha szükséges, új határozat hozatalát írja elő;
- összehívja a legfőbb szerv ülését (ha ez megoldásra vezethet);
- felügyelőbiztost rendel ki, aki átveszi a cég feletti irányítást legfeljebb 90 napra.

A fenti felsorolásból látható, hogy a törvényességi felügyeleti eljárás **első lépésben nem vezethet a cég megszűntté nyilvánításához** és a kénysztörölés elrendeléséhez. Ehhez az kell, hogy a fenti lépések se vezessenek eredményre. Ekkor, második (sokadik) lépésként⁶, egyfajta ultima ratioként a cégbíróság eltiltja a céget a további működéstől és megszüntnek nyilvánítja.

¹ Lásd a 2.4 pontban

² Nem lehet elrendelni kénysztörölést felszámolási eljárás során, illetve akkor sem, ha a cég a kénysztörölést megelőzően perbe bocsátkozott (ekkor felszámolási eljárásnak van helye).

³ Érdekes, hogy ilyen kérelmet bárki előterjeszthet, aki jogi érdekét valószínűsíti. A kérelem elektronikus úton is előterjeszthető. (Az eljárás költségét azonban az ezt kérő meg kell hogy előlegezze.)

⁴ A cégbíróság hivatalból indokolt esetben egy éven túl is megindíthatja az eljárást.

⁵ Bejelentési kötelezettségének teljesítése körében a minősített többséggel rendelkező tagot is lehet ezzel a büntetéssel sújtani.

⁶ A cégbíróság második lépésként csak igen indokolt esetben nyúlhat ehhez a lépéshez, meg kell kísérelnie a cég törvényes működésének a helyreállítását.

A megszűntnek nyilvánításnak van **három speciális esete**.

4. Cégtörvény /16. dia

Megszűnési esetek (törvényben nevesített)

Nem teszi közé a beszámolót

- Először adójogi következmények (NAV)
- Eredménytelen → értesítés → 20 munkanap → megszűntnek nyilvánítás
- + felügyeleti illetékre kötelezés [100 eFt]

Cég és vezetője nem fellelhető/elérhetetlen

- Közleményi értesítés
- 30 nap → nincs érdemi információ → megszűntnek nyilvánítás

Törölt adószámú cégek megszűntetése

- Adószám elvesztése utáni eljárás
- 20 munkanap → kötelező törlés

A három speciális eset közül az egyik, a **beszámoló közzétételének és letétbe helyezésének elmulasztása**. Ebben a helyzetben az adóhatóság észleli elsőként, hogy a beszámoló közzététele nem történt meg és az adójogi következményeket alkalmazza. Ha ezek ellenére sem történik meg a közzététel, értesíti a cégbíróságot, aki – saját vizsgálatának lefolytatása után – az értesítést követő húsz napon belül a céget megszűntnek nyilvánítja, és erről végzésben határoz.

A végzésben a céget felügyeleti illeték megfizetésére is kötelezni kell¹. A cégnek ebben a helyzetben lehetősége van arra, hogy a megszűnést kimondó végzés jogerőre emelkedése előtt pótolja a mulasztását. Ekkor a végzés hatályon kívül kerül².

A másik speciális esetkör az, amikor a **cég székhelyén, telephelyén és fióktelephelyén nem található meg és a cég képviselőjét ellátó személyek, kézbesítési megbízottjuk sem lelhető föl**. Ekkor elsőként a cégbíróság hirdetmény útján hívja föl a közvéleményt arra, hogy jelentsék be a céggel kapcsolatos ismereteiket. Ha harminc napon belül nincs érdemi információ, a céget megszűntnek nyilvánítják.

A harmadik- technikai – esetkör a **törölt adószámú cégek megszűntnek nyilvánítására irányuló eljárás**. Amennyiben az adóhatóság jogerősen törli egy cég adószámát és a cégbíróságnál kezdeményezi a cég megszűntetését, annak a cégbíróság húsz munkanapon belül köteles eleget tenni.

A jogutód nélküli megszűnések közül a felszámolással – tekintetbe véve, hogy annak az érdemi szabályait nem a Ctv. tartalmazza – ebben az anyagban külön nem foglalkozunk³.

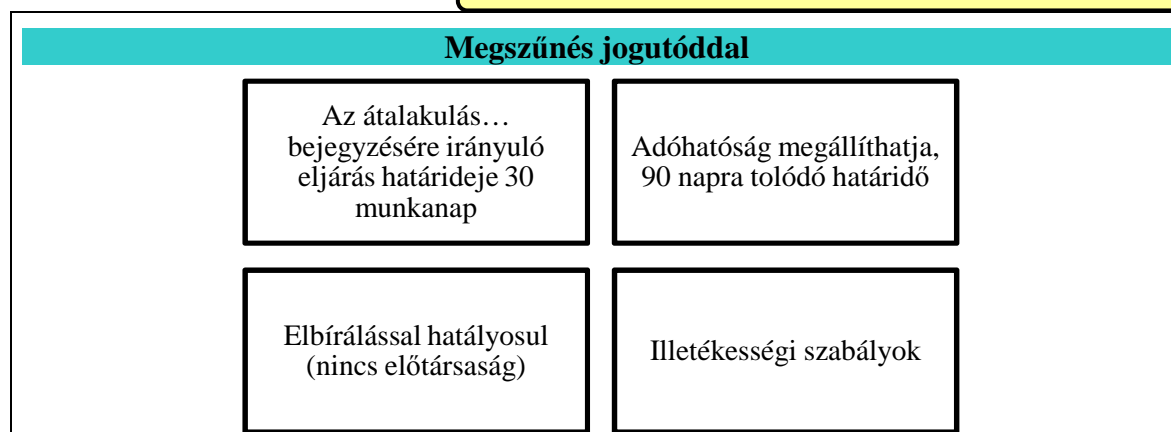
¹ A felügyeleti illeték mértéke: 100 eFt. Itv. 65. § (1). Ezt az illetéket az „önkéntes” teljesítésre való figyelemmel nem lehet csökkenteni (az Itv. 58. §-a nem alkalmazható).

² Álláspontunk szerint az sem lehetetlen, hogy a végzés ellen benyújtott fellebbezés során pótolja a cég a be nem nyújtott mérleget. (A megszűnést megállapító végzés ellen – természetesen – van fellebbezési lehetőség, sőt a felülvizsgálat intézménye is nyitott.)

³ Lásd 1991 évi XLIX. tv.

4.3.2. A cég megszűnése jogutódlással

4. Cégtörvény /17. dia

Az **átalakulás, egyesülés és szétválás** (továbbiakban közösen: átalakulás¹) bejegyzése is **változásbejegyzési eljárás** keretén belül kerül sor. A kérelem elbírálására a cégbíróságnak harminc **munkanapja** van, amit onnan kell számolni, amikor az összes irat (minden résztvevő cég irata), a cégbíróság rendelkezésére áll. A **határidő kapcsán** van egy meglehetősen sok gyakorlati nehézséget okozó **korlát**: nem jegyezhető be egyesülés és szétválás akkor, ha az állami adóhatóság a kérelem beérkezésétől számolva öt munkanapon belül azt jelzi, hogy ellenőrzést folytat (vagy kíván folytatni). Ekkor a fenti harminc napos határidő legfőlőbb **kilencven napra tolódik**².

A cégbírósági eljárás az átalakulások kapcsán viszonylag későn kezdődik meg. A cégbíróság ugyanis csak az átalakulás hatását is tartalmazó **létesítő okirat aláírását (elfogadását) követő hatvan napon belül kapja meg** az iratokat és kezdi meg az eljárását³.

Az átalakulás csak az **elbírálással hatályosul** (ha bejegyzik), ha azt elutasítják, akkor a cégek a korábbi létesítő okiratok szerint működnek tovább.

A cég kérheti, hogy az átalakulás napjaként egy **általa választott időpontot** jegyezzen be a bíróság, ami azonban az iratok benyújtását követő 90. napnál későbbi nem lehet. Ha a megjelölt napig a cégbíróság nem tud dönteni, akkor az átalakulást a döntés napjával (későbbi időpont) jegyzi be.

Mivel az átalakulás során előfordulhat, hogy több cégbíróság illetékességi területén lévő céget érint az ügylet, ezért a következő **illetékességi szabályokat** állapították meg:

- cégforma váltásnál: a jogelőd;
- összeolvadás esetén: a jogutód (beolvadás esetén ez az átvevő);
- szétválás⁴ esetén: a jogelőd

szerinti cégbíróság az illetékes. Az eljárás során szükség lehet áttételekre is⁵.

¹ Megjegyezzük, hogy a Ctv. elmulasztotta a Ptk. új szóhasználatát átvenni és a 16. cím még mindig átalakulásként aposztrofálja a társasági forma váltás, egyesülés és szétválás fogalmakat.

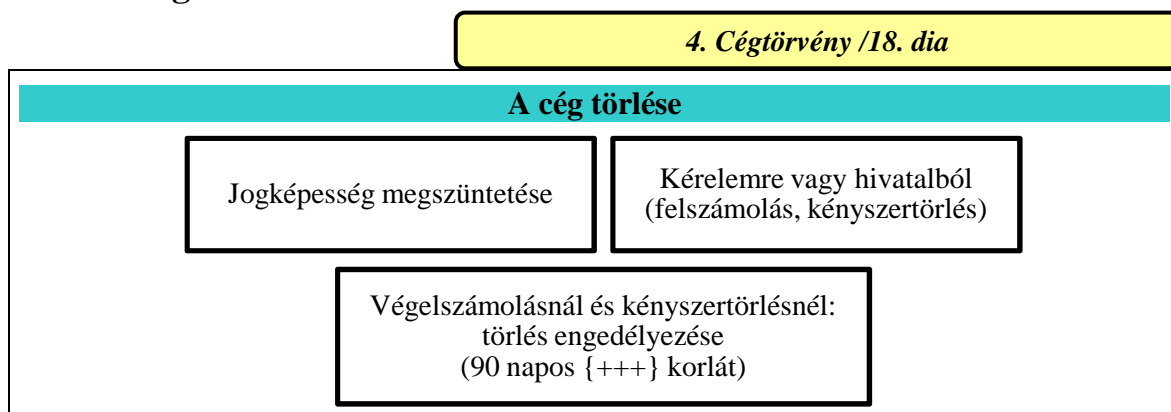
² Vagy addig, amíg az adóhatóság azt nem jelzi, hogy az ellenőrzését (egyéb eljárását) lezárta. Amennyiben ez a kilencvenedik nap után történne meg, a bejegyzés a kilencvenedik napon hatályosul.

³ Ekkor az átalakulást alátámasztó vagyonomérleg (és vagyonleltár) tervezetek már rendelkezésre állnak, a szükséges közzétételek megtörténtek, a létesítő okiratok rendelkezésre állnak.

⁴ Beolvadási kiváltságnál is.

⁵ Ha olyan résztvevő van a tranzakcióban, aki nem az átalakulás bejegyzésében illetékes cégbíróság területén működik, a cégiratokat előbb át kell tenni az illetékes cégbírósághoz (ekkor a cégjegyzék szám is változik).

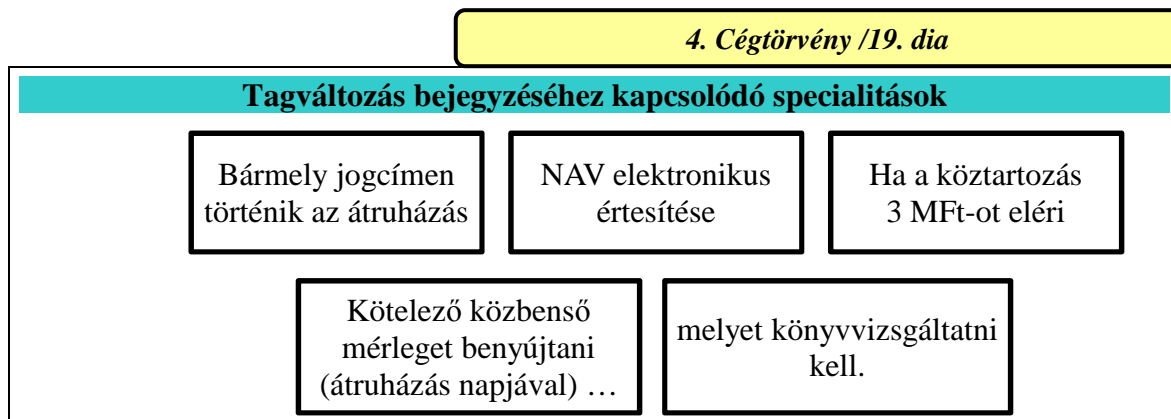
4.3.3. A cég törlése

A cég megszüntetésének utolsó mozzanata a cég törlése a cégjegyzékből. Ezzel a lépéssel a jogi személyt megszüntetik. A törlési eljárásra is a változásbejegyzés szabályait kell alkalmazni. A cégbíróság a **felszámolási és a kénysztörlesztési** eljárások esetén **hivatalból** végzi el a törlést, a bíróság értesítése szerint.

Végelszámolás esetén a cég törlését akkor lehet végrehajtani, ha a végelszámolás a reá vonatkozó anyagi szabályok szerint **befejeződött**, a törlést **kérték** és az **adóhatóság is arról tájékoztatja a cégbíróságot** (lásd a végelszámolás befejezése), nincs folyamatban lévő ellenőrzés, végrehajtás, illetve illet nem kezdeményez, valamint az adózó köztartozásait rendezte. Ha az adóhatóság nem küld jelzést a cégbíróságnak, akkor a záró beszámolót követő 90. napon a cégbíróság a céget törli. A törléssel a cég, mint jogi személy megszűnt, nem jogképes, jogi és kötelezettségei nem lehetnek.

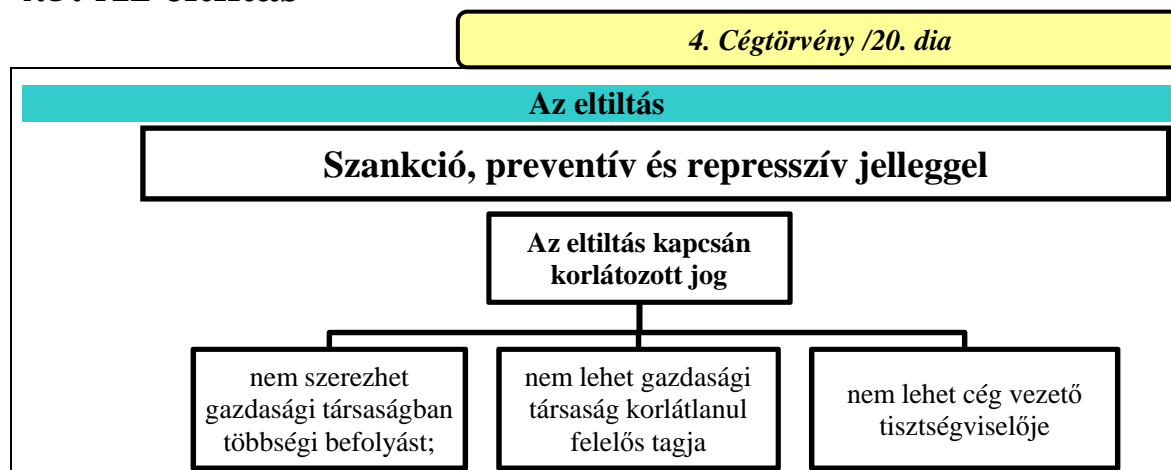
4.4. Tagváltozás bejegyzése iránti eljárás

A cégtörvény tartalmaz egy **speciális szabályt is**, amely a változásbejegyzés egy aspektusához köt különleges következményt. Amennyiben egy **tag részesedését másra bármely jogcímen átruházza** (pl. értékesíti vagy elajándékozza), a cégbíróság köteles az adóhatóságot értesíteni elektronikus úton. Az adóhatóság három munkanapon belül elektronikus úton jelzi, ha a cég **3 millió forintot meghaladó nettó köztartozással rendelkezik**. Ekkor a céget **hiánypótlási eljárás** keretében fel kell hívni arra, hogy az átruházás napjával készítsen **közbenső mérleget** és azt nyújtsa be. Ezt a közbenső mérleget mindenképpen **könyvvizsgálatni** kell.

Nagyon nehéz a fenti szabály hasznosságát alátámasztani, ugyanis az átruházás nem hiúsul meg, bármekkora köztartozása is van a cégnek, feltéve, hogy a fenti közbenső mérleg – könyvvizsgálattal együtt – elkészül. Talán a részesedést megszerző tagot kívánják védeni ezzel, hogy tudja azt, hogy milyen állapotban lévő cég tulajdonosává válik, igaz, ezt a belépő tag jól felfogott érdekéből vélhetően maga is vizsgálni fogja. A fenti könyvvizsgálattal kötelezettség kapcsán kiemeljük, hogy a hiánypótlási határidőn belül – mely általánosan legfőleg 30 nap (Nyrt-nél esetlegesen 45 nap) a könyvvizsgálatot is el kell végezni. A határidő tehát nagyon rövid.

4.5. Az eltiltás

A cég törléséhez kapcsolódó kiemelkedően lényeges terület az eltiltás kérdése. Már az első cégtörvénynél látszott, hogy akadnak olyan próbálkozások, amelyek arra irányulnak, hogy jogi személyek mögé bújva, egyesek jogellenes cselekményeket hajtsanak végre. Az idő előre haladtával a jogalkotó is egyre keményebb eszközöket vetett be a visszaélések visszaszorítására. **2014-ben bevezették az eltiltás intézményét.** Az eltiltás bármely személyre (jogi vagy természetes) vonatkozhat.

Az eltiltással érintett személynek **három jogát korlátozzák**, időlegesen:

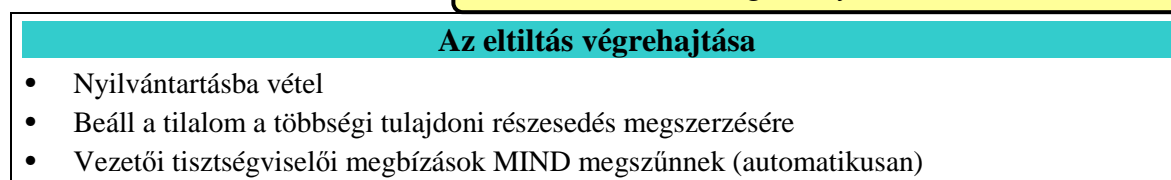
- nem szerezheth gazdasági társaságban **többségi befolyást**;
- nem lehet gazdasági társaság **korlátlanul felelős tagja**, illetve egyéni cég tagja;
- nem lehet cég **vezető tisztségviselője**.

4. Cégtörvény /21. dia

Az eltiltás során a cégbíróságnak **nincs mérlegelési lehetősége**. A következő helyzetben el kell tiltani az érintett személyt,

- akinek **felelősségét** felszámolási vagy kénysztörlési eljárás során ki nem elégített hitelezői tartozás kapcsán **bíróság jogerősen megállapította** és a reá rótt kötelezettséget **nem teljesítette**;
- aki **korlátalan mögöttes tagi felelősségének nem tett eleget**;
- amely vezető tisztségviselőre **bírságot** szabtak ki és ezt nem teljesítette;
- aki a kénysztörlés megindításának az **évében vagy az azt megelőző évben az ezzel érintett cég vezető tisztségviselője, korlátlanul felelős tagja** vagy korlátozott felelősséggel működő gazdasági társaságban **többségi befolyással** rendelkezett és a kénysztörlés végén maradtak **ki nem fizetett hitelezők** (ideértve azt az esetet is, amikor felszámolás megindítására is sor került).

4. Cégtörvény /22. dia

Az eltiltás **hatálya öt év**, amelyet a határozat jogerőre emelkedésétől kell számolni. Ha valakit több cég kapcsán is eltiltottak, akkor az eltiltás hatálya a legutolsó döntéstől számítandó.

Az eltiltás hatályának beálltától az érintett személy nem szerezhethet többségi részesedést vagyoni szolgáltatással történő átruházással vagy ajándékozással¹, a **meglévő részesedéseit azonban az eltiltás nem érinti.**

A **vezető tisztségviselőkre** vonatkozó szabály szigorúbb, mivel ott az eltiltással egyidejűleg **törlik** a vezető tisztségviselőt **minden olyan cégben**, ahol ekként van bejegyezve. Amennyiben a cég(ek)nek nem marad vezető tisztségviselőjük ennek következtében, azt hatvan napos határidővel kötelesek pótolni.

Az eltiltottakat a cégjegyzékben – kereshető módon – fel kell tüntetni.

4.6. A tagok és a vezető tisztségviselők felelőssége

4.6.1 A felelősségre vonatkozó alapvető elvek

4. Cégtörvény /23. dia	
Ki?	Felelősség feltétele
Korlátlan felelősségű tagok	Függetlenül a közrehatástól minden ki nem elégtett hitelezői tartozásért
Korlátolt felelősségű tagok, ha kénysztörlesztés volt	<i>Visszaélt a korlátolt felelősségével</i> 1. tartósan hátrányos üzletpolitika 2. vagyonnal sajátjaként rendelkezett 3. törvényes működéssel nem összeegyeztethető határozat Hatály: törléskori tagokra + három éven belüli tagok, ha rosszhiszeműen ruházott át
Vezető tisztségviselők (kénysztörlesztés + felszámolás)	Ismertté vált a fizetéseképtelenség és a hitelezők érdekeit nem vette figyelembe és a cég vagyona csökkent, máshogy megghiúsult a kifizetés; Hatály: minden vezető tisztségviselő, aki a fenyegető helyzet után látta el a feladatot (kimentés van!)

Az **eltiltás intézménye** a **jövőre** nézve jelent szankciót a vezető tisztségviselőkkel és egyes tagokkal szemben. Ez a szankció a már okozott hátrányt nem képes jóvá tenni. Az eltiltás **megelőző** jellegű szankció (preventív, a jövőre szól) azzal, hogy nyilvánvaló célja az is, hogy – figyelemmel a kilátásba helyezett joghátrányra – **visszatartsa** a gazdaság résztvevőit attól, hogy kialakulhasson az eltiltáshoz vezető helyzet (represszív szankció).

Nyilvánvaló, hogy a jövőre vonatkozó megelőzés és visszatartás mellett jogos igényként merül föl az is, hogy bizonyos helyzetekben a **megbomlott vagyoni viszonyokat megpróbáljuk helyreállítani**. Nem kíséreljük meg ebben az anyagban az okozott kárért való felelősség szabályait teljes körűen áttekinteni, az majdhogy reménytelen vállalkozás lenne. Mindössze arra szorítkozunk, hogy a **cégeljárásokkal közvetlenül összefüggő jogszabályokban tárgyalt, vagyonban okozott kárra vonatkozó eseteket és az azzal összefüggő reparációt bemutassuk**².

A lehetséges **felelősök** körét a téma szempontjából két nagy csoportra lehet osztani:

- a **tagok felelősségére**; ezen belül
 - többséggel rendelkező tagok és
 - többséggel nem rendelkező tagok;
- a **vezető tisztségviselők felelősségére**.

¹ De pl. öröklés útján igen!

² Mely többnyire ki nem egyenlített tartozásból fakad.

A **korlátlan mögöttes tagi felelősséggel** működő cégformák (pl. kkt., bt., ec.) esetén nem szükséges sokáig elmélkedni, hiszen itt egyszerűen a kiegyenlített követelés elegendő ahhoz, hogy a tagokat marasztalják, nem szükséges vizsgálni azok közrehatását¹.

A **korlátolt mögöttes tagi felelősséggel** működő formációk (pl. kft., rt., szövetkezet stb.) kapcsán a probléma lényegesen összetettebb.

A téma tárgyalása előtt rögtön leszögezzük: önmagában egy ki nem egyenlített követelés ezeknél a cégformáknál nem jelentheti azt, hogy a tagoknak vagy a vezető tisztségviselőknek azt rendezni kellene vagy szankcióval kellene számolniuk. Ez kiüresítené a korlátolt felelősség tartalmát.

Pusztán az üzleti kockázat miatt bekövetkezett fizetéseképtelenség esetén tudomásul kell venni azt, hogy a hitelezőnek viselnie kell a veszteségét, nyilván arra jogosult, hogy a felszámolási eljárásban megállapított rend szerint részesüljön a még meglévő vagyonban. A szerződő feleknek ismernie kell, hogy a partnerük milyen formában működik (ez a cégnévből kétségtelenül kiderül). A szankciókat tehát azokra az esetekre kell fenntartani, amikor tag korlátolt mögöttes felelősségével visszaél vagy a tag illetve a vezető tisztségviselő tevékenysége nem összeegyeztethető a rendeltetésszerű joggyakorlással.

Anélkül, hogy a tárgyalás terjedelmét megváltoztatnánk, rámutatunk a Ptk. egy alapelvére: **tilos a joggal visszaélni, annak tartalmát „kiforgatni”, azt visszaélésszerűen gyakorolni.** A Ptk. két konkrét rendelkezése vonatkozik erre a helyzetre.

Egyfelől a **vezető tisztségviselőkkel** kapcsolatosan kimondja²: jogutód nélküli megszűnés esetében kártérítésre jogosultak a **szerződésen kívül okozott kár megtérítésére vonatkozó szabályok szerint** azok a hitelezők, akiknek **kielégítetlen követelésük** maradt, föltéve, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet ellenére a **hitelezői érdekeket a vezető tisztségviselők nem vették figyelembe.** A kártérítési igény további feltétele az, hogy a jogutód nélküli megszűnés ne végelszámolás keretében történjen meg.

Ugyanígy a Ptk. a tagokkal kapcsolatosan **általánosan megfogalmazza**, hogy amennyiben a társaság tagja vagy alapítója **korlátolt felelősségével visszaélt**, a ki nem elégített hitelezői tartozásokért e tagok **korlátlanul helytállni kötelesek**, ha a társaság jogutód nélkül szűnik meg³.

4.6.2 Felelősség kényszersztörlési eljárás esetén

A fenti két nagyon általánosan megfogalmazott szabályból (jogelvből) vezethető le a Ctv. 118/A-C §-a, amely a **kényszersztörlési eljárás** keretében törölt cég megszűnéskor bejegyzett tagjaira és vezető tisztségviselőjére tartalmaz szankciót.

Azok a **tagok**, akik korlátolt mögöttes felelősségükkel **visszaéltek**, egyetemlegesen felelősek a ki nem egyenlített tartozásokért; a korlátolt felelősséget tehát a jogalkotó – e konkrét esetben is – áttöri.

A jogalkotó e szabály kapcsán megtölti tartalommal, **mint tekint visszaélésszerű magatartásnak**, ezek:

- a tartósan **hátrányos üzletpolitika** folytatása;
- a cég vagyonával **sajátjukként** rendelkeztek;
- olyan **határozatot** hoztak, amelyről tudták vagy az elvárható gondosság mellett tudniuk kellett volna, hogy a **törvényes működéssel nyilvánvalóan ellentétes**.

Bár az esetkörök tekintetében a jogszabály egyértelmű, azok tartalma megítélést igényel. A tartósan **hátrányos üzletpolitika** például azt jelenti, hogy a tagok azért, hogy egy másik személynél előny keletkezzék tudatosan csökkentették a másik cég vagyonát, hozták kedvezőtlen helyzetbe (pl. egy túlárzott szerződéssel vagy a vagyontárgyak olcsó értékesítésével stb.). A cég **vagyonával sajátjaként való rendelkezés** kérdésénél nehéz a határokat jól meghatározni. Az nyilvánvaló, hogy a sikkasztás esete megvalósítja ezt a helyzetet, de álláspontunk szerint azt is ide kell sorolni, amikor a vállalkozás vagyonát a tagok visszaélésszerűen vagy térítés nélkül úgy használják, hogy az károsodik, fogyatkozik vagy a

¹ A vezető tisztségviselők a kontraktuális felelősségi forma szerint vonhatóak kérdőre.

² Ptk. 3:118 §

³ Ptk. 3:2 §

használat miatt a cég működését hátráltatja (pl. a cég pénzt indokolatlan módon, hosszú időre – akár szabályos megállapodás alapján – kölcsönadják és végül e kölcsönt nem képes az adós visszafizetni). A harmadik esetkör (**törvénytelen döntés**) esetén arra hívjuk fel a figyelmet, hogy nem csak szándékosan törvénytelen cselekményeket szankcionálják, hanem a gondatlanságot is. A gondatlanságnál alkalmazott zsinórmérték a Ptk-ban megszokott elvárható gondosság szintje, illetve a jóhiszeműség.

A **tagi felelősség** főszabály szerint a **törléskor bejegyzett tagokra vonatkozik**. Ez azonban visszaélésekre adhat lehetőséget: egy egyszerű tulajdonosi részesedés átruházásával így már mentesülne a tag a felelősség alól. Ezért a Ctv. kiterjeszti a felelősséget azokra a tagokra is, akik a **kénysztörlesztés megindulását megelőző három évben** a cég tagjai voltak. A volt tag akkor vonható csak felelősségre, ha korlátozott felelősségével visszaélt, amelyre nyilván csak a tagi jogviszonyának fennállása alatt lehetett lehetősége. A felelősség megállapításához az is szükséges, hogy a tag a részesedés átruházásakor **rosszhiszemű** legyen. Az átruházáskori jóhiszeműséget a volt tagnak kell bizonyítani, ahogyan azt is, hogy ekkor a hitelezői érdekekre figyelemmel járt el.

A jóhiszeműségre és a hitelezői érdekekre vonatkozó követelményt értelmezni ebben a környezetben meglehetősen nehéz. A joggyakorlatot vizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy valószínűleg ezzel a két ismérvvvel arra törekedtek, hogy szankcionálják azokat a tagokat, akik látván a céggel kapcsolatos gondokat, keresnek egy „befektetőt” és elhagyják a „süllyedő hajót”. Problémás a „hitelezői érdek” fogalmának az értelmezése is, hiszen egy pusztán tagváltás elviekben magának a jogi személynek a vagyonát – így a hitelezők követelésének a fedezetét – nem változtatja meg¹.

A vezető tisztségviselők felelősségének a korlátja az okozott hátrány összege, feltéve, hogy maradtak kifizetetlen hitelezők. A vezető tisztségviselők esetén azt kell vizsgálni, hogy ...

- attól kezdve, hogy a **fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet ismertté vált**;
- **nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével** látta el feladatát és;
- a cég **vagyona csökkent**, illetve² a hitelezők kifizetése megghiúsult.

Vegyük észre, hogy itt nem csak a törléskor bejegyzett vezető tisztségviselőket fenyegeti a szankció, hanem **minden vezető tisztségviselőt**, aki a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet ismertté válása **után** látott el ilyen feladatokat, azzal, hogy minden vezető tisztségviselő magatartását külön-külön kell vizsgálni, és ha többen megállapítható a vétkeesség, akkor az ő felelősségük egyetemleges.

A vezető tisztségviselők számára a törvény **kimentési lehetőséget** biztosít. Nem marasztalható el ugyanis az a vezető tisztségviselő, aki a fenti feltételek fennállásának a bizonyítása után azt igazolja, hogy a **hitelezői érdekek figyelembevételével járt el**.

4. Cégtörvény /24. dia

Beszámolóra vonatkozó specialitások

- Beszámolóra vonatkozó specialitások: ha elmarad a közzététel, a vezető tisztségviselő felelősségét **VÉLELMEZNI** kell!
- Felszámolásnál
 - felszámolásnál is létezik a beszámolóra vonatkozó szabály
 - vezető tisztségviselővel egy tekintet alá esik az a személy is, aki a vezető tisztségviselői döntés meghozatalára befolyással volt
 - az eljárást megelőző három év tisztségviselői foghatók perbe
 - az eljárás során is meg lehet indítani a keresetet.

¹ Leszámítva azt a helyzetet, amikor maga a társaság szerzi meg a leváló tag üzletrészét.

² Jó kérdés, hogy mit jelent a jogszabályban itt az „illetve” szó. Kiindulva a jogszabály céljából itt valószínűleg együttes feltételről van szó.

A **fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet** alatt azt kell érteni, amikor ésszerűen látni lehetett, hogy a cég a kötelezettségeit esedékességekor nem tudja kiegyenlíteni. Ez legkésőbb a társaság mérlegének összeállításakor már nagy eséllyel látható. Ha a körülmények arra utalnak, hogy fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet következhet, a vezető tisztségviselőknek a hitelezői érdekre károsan ügyelni kell.

Egy, a helyzet beálltának megállapítására vonatkozó döntések során elkövetett gyakori típushibára felhívjuk a figyelmet. **Önmagában** az, hogy a mérlegben akár súlyos egyensúlytalanság van az eszközök és a kötelezettségek között (vagy a forgóeszközök és a rövid lejáratú kötelezettségek között) nem automatikusan jelenti azt, hogy a fenti helyzet beállt. A jövőbeli szerződésállomány, várt követelések – amelyek a mérlegben természetesen nem jelennek meg – a számítások során figyelembe vehetők.

A **beszámoló**nak a felelősségi helyzettel kapcsolatos **központi szerepe** miatt a törvény felállít egy vélelmet. Ha a **beszámoló közzétételi** és letétbe helyezési kötelezettségnek a cég (vezető tisztségviselő¹) **nem tett eleget, vélelmezni kell a vezető tisztségviselő felelősségét**².

Ugyanígy vélelmezni kell a vezető tisztségviselő felelősségét, ha végelszámolás esetén nem készítette el a tevékenységet lezáró mérleget, a folyamatban lévő ügyekről a végelszámolót nem tájékoztatta vagy az iratokat a szabályoknak megfelelően nem lajstromozta és azokat a végelszámolóknak nem adta át. A végelszámoló – mint vezető tisztségviselő – felelősségét vélelmszerűen megalapozza az, ha a végelszámolás alatt nem készíti el és teszi közzé a szükséges beszámolókat vagy nem tájékoztatja a cégbírást a törvényben meghatározottak szerint³.

4. Cégtörvény /25. dia

A felelősség érvényesítése

Kénysztörlesztés

- hitelezőnek be kell jelentenie az igényét a normál határidőn belül
- a törleszt követő kilencven napon belül indítja az eljárást
- a határidő jogvesztő

Felszámolás

- bejelentett igényre
- a felszámolás befejezését követő hatvan napon belül
- közbenső mérleg alapján (eljárás közben is!) lehet

A Ctv. szerinti felelősséget megalapozó tényállás bekövetkezése önmagában nem vezet az adott szankció alkalmazásához. Azt a hitelezőnek **kérnie kell**, mégpedig a cég jogerős törlesztését közzétevő Céglőny megjelenését követő **kilencven napon belül**. A határidő jogvesztő jellegű. A keresetet a cég utolsó székhelye szerint illetékes törvényszéken kell megindítani a tag, illetve a vezető tisztségviselő ellen. A hitelező akkor jogosult a kereset benyújtására, ha a kénysztörlesztési eljárásban követelését szabályosan **bejelentette** és az jogerős bírósági/hatósági **határozaton** alapult, vagy **nem vitatott** pénzre szóló **követelés** volt. Egyébként a keresetet a bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasítja.

¹ Emlékszik? Kénysztörlesztés esetén a legfőbb szernak már nem kell a beszámolót jóváhagynia, így azt a vezető tisztségviselő maga teszi közzé és helyezi letétbe.

² Fogalmilag nem kizárt, de a vélelem megdöntésére csak igen szélsőséges esetben kerülhet sor.

³ Természetesen a végelszámolással törölt cég esetén sem a korábbi vezető tisztségviselőt, sem a végelszámolót nem fenyegeti ez a szankció. Csak akkor, ha a végelszámolás végül kénysztörlesztésbe „fordult” és maradt ki nem fizetett hitelezői követelés.

4.6.3 Felelősség a felszámolási eljárás esetén

Bár ebben az anyagban a Cstv.-vel¹ nem foglalkozunk, megemlíjtük, hogy a kényszertörléshez hasonlóan a **felszámolás** esetén is szankcionálják azokat a **vezető tisztségviselőket**, akik a fizetőképtelenséggel fenyegető helyzetben nem a hitelezők érdekeinek a figyelembevételével jártak el és ezáltal a szervezet vagyona csökkent, a hitelezők követeléseinek kielégítését megghiúsították vagy – a kényszertörléshez képest új esetkörként – a környezeti károk rendezését elmulasztották.

Bár a Cstv. a vezető tisztségviselőket szankcionálja, a **vezető tisztségviselők alatt kell érteni e körben azokat is, akik a döntés meghozatalára meghatározó befolyást gyakoroltak** (pl. olyan tag, aki utasíthatta az ügyvezetést). A perbe fogható tisztségviselők azok, akik a **felszámolási eljárás kezdőnapját megelőző három évben** bejegyzett képviselők voltak².

A fizetőképtelenséggel fenyegető helyzet definíciója azonos a Ctv. fogalmával, illetve a beszámolóhoz, iratátadáshoz és tájékoztatáshoz kapcsolódó vélelem lényegében egyező tartalommal ebben a jogszabályban is megtalálható.

A felszámolásban **nem csak az eljárás végén lehet** követelések kielégítését a cég vezető tisztségviselőitől vagy az azokra meghatározó befolyt gyakorlóktól követelni, hanem **biztosíték adását is kérhetik** a hitelezők (vagy az ő nevükben a felszámoló). A biztosíték azonban letétbe kerül és csak a felszámolási eljárás jogerős lezárása után osztható föl.

Az igény érvényesítését **kereseti kérelemmel** lehet kezdeményezni, amelyet a felszámolási eljárás során is elő lehet terjeszteni (akkor, ha a közbeni mérlegből látszik, hogy a követelések kiegyenlítésére nem lehet fedezet), de **legkésőbb a felszámolás jogerős befejezésétől számított hatvan napon belül**.

¹ Cstv. 33/A §

² Vagy ezekre meghatározó befolyást gyakoroltak.

